

2. "Όταν οί γονεῖς προικοδοτήσωσι τὰ τέκνα των, ἀρσενικά καὶ θηλυκά, δι' ἐγγράφων τακτικῶν προικοσυμφώνων, ἀπολαμβάνουσιν οί γονεῖς διὰ βίου τὴν ἡμισυ ἐπικαρπίαν τῶν προικισθέντων πραγμάτων, λεγόμενον ἐπιτοπίως γεροντομοῖριον, ἀκολουθοῦντες καὶ δίδοντες καὶ τὰ ἡμισυ κατ' ἔτος συνειθισμένα ἔξοδα εἰς αὐτὰ τὰ προικισθέντα πράγματα, καθ' ὅλην τὴν ἔννοιαν τοῦ προικοσυμφώνου.

Περὶ ἀκλήρων.

3. Ἐν γένει ὅλοι οἱ ἀκλήροι δὲν δύνανται τὴν πατρομητρικὴν αὐτῶν, διαθέτοντες αὐτήν, νὰ τὴν δώσουν εἰς ξένους, ἀλλὰ χρεωστοῦν νὰ τὴν δώσουν εἰς τοὺς πλησιεστέρους αὐτῶν συγγενεῖς, κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀρέσκειαν, ἐκτὸς μόνον ἑνὸς μέρους ἐλαχίστου, τὸ ὅποιον δύνανται νὰ διαθέσουν ὅπως προαιροῦνται, εἰς ξένους καὶ εἰς ψυχικά. Τὴν δὲ ιδιόκτητον αὐτῶν κατάστασιν δύνανται νὰ διατάξωσι καὶ δώσωσι, ὅπως βούλονται, ὅχι ὅμως ὅλον, ἀλλὰ τὸ τρίτον μέρος αὐτῆς.

4. "Όταν πωληθῶσι κτήματα, οἷον χωράφια, ἀμπέλια κτλ., τὰ ὅποια δὲν εἶναι ἐπὶ δημοπρασίας πωλημένα, οἱ ἔχοντες τὸ δικαίωμα τῆς προτιμήσεως, δύνανται νὰ ζητήσουν καὶ λάβουν αὐτὰ καὶ δὲν χάνουν τὸ δικαίωμα μέχρις ὅτου δὲν τοὺς παρουσιασθῇ τὸ ἐγγράφον πωλητήριον ὑπογεγραμμένον ἀπὸ δύο μάρτυρας.

Ὁ σωζόμενος γραπτὸς κώδικς τῶν νόμων τοῦ 1810, ὅστις ἀντεθεῖς ἐν Κωνσταντινουπόλει παρὰ τοῦ Ἰλαρίωνος Κρητὸς τοῦ Σιναΐτου, μὴ ἐπικυρωθέντος ἀπὸ τὴν ὀθωμανικὴν ἐξουσίαν διὰ φερμανίου καὶ διὰ σιγγελίου τῆς Μ. Ἐκκλησίας καὶ μπουγιουρδίου τοῦ τότε ἀρχιναύαρχου καὶ ὡς διαστρέφοντος καὶ ἀσυνεφάνους ὄλου πρὸς τὰ ἔθιμα, καὶ μολονότι φαίνεται ὑπογεγραμμένον ἀπὸ μερικὸν κατὰ τὴν Νῆσον τῆς Ἰωνίου, δὲν ἐμβήκε ποτὲ εἰς ἐκτέλεσιν.

834

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 20 Ἀπριλίου, Δημογεροντίας Μυκόνου εἰς ἄνωτέρω ἐγκύκλιον, ἐν 49, σ. 10-13.

«... 1. ... Πολλάκις αἱ μητέρες προικίζουσιν καὶ εἰς τὰ θηλυκὰ τέκνα ἐκ τοῦ ἀνδρός των τὰ πράγματα, ἔαν ἐκ μέρους τῶν ἀρσενικῶν τέκνων γενῇ παράβλεψις, εἰ δὲ μὴ λαμβάνουν τὸ τῆς ἀναλογίας των, ὃ δὲ γαμβρὸς ἀποζημιοῦται ἀπὸ τὰ τῆς πενθερᾶς. 2. ... εἰς μόνον τὰ τέκνα των, δηλ. εἰς τὸ μὲν ὀλιγώτερον μέρος περιουσίας, εἰς δὲ τὸ πλειότερον. Πολλάκις ὅμως συμπίπτει νὰ ἀποκληρῶνται τὰ τέκνα, ἔαν ὑπάρχωσι αἰσχροτόης, τὰ δὲ πατρικά πράγματα δικαιωματικῶς μεταβαίνουσιν εἰς τοὺς συγγενεῖς καὶ τὰ ιδιόκτητα πράττει ὅπως καὶ ὅπου βούλει ὁ πατήρ... 4. ... ὁ ἐπιζῶν, γυνή τε ἢ ἀνὴρ, καρποτρύγει ὅλην τὴν περιουσίαν τοῦ ἀποθανόντος, ἕως οὗ μένει εἰς τὴν τιμὴν τοῦ τεθνεώτος... ἔαν δὲ ἔλθῃ εἰς β' γάμον, ἡ περιουσία ἀπέρχεται εἰς τοὺς προθύμους. Πολλάκις ὅμως συμβαίνει, νὰ τελευτήσῃ ὁ εἰς ἐκ τῶν συζύγων ἀδιάθετος, ἀφήσας καὶ τέκνον, τὸ ὅποιον ὕστερον ἐτελεύτησε, τότε ἡ περιουσία τοῦ ἀποθανόντος διαιρεῖται εἰς τρία μέρη, ... 6. Δὲν δύναται ἡ ὑπανδρευθεῖσα γυνή καὶ λαβοῦσα τὴν προῖκα τῆς, νὰ τὴν καταβάλλῃ καὶ μὲ τὰς ἐπιλοιπούς ἀδελφὰς νὰ μοιράσῃ ἐξ ἴσου, οὔτε νὰ ἐπιστρέψῃ τι εἰς τοὺς γονεῖς τῆς. Πολλάκις προικισθέντα ἀρσενικά ἢ θηλυκὰ τέκνα ἐπιστρέφουν ἐκ τῆς προικισθείσης προικὸς μέρος πρὸς τοὺς ἰδίους γονεῖς των, διὰ μυστικῆς καὶ ἰδιαίτερης συμφωνίας,

ἀλλ' ἡ τοιαύτη συμφωνία δὲν εἶχε οὐδεμίαν δύναμιν, ὥς . . βλάπτουσα τὸν ἕνα ἐκ τῶν συζύγων. 7. Ἐὰν θυγάτηρ ὑπανδρευθῇ μετὰ τὸν θάνατον τῶν πατέρων της ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς αὐτῆς, ὅχι μόνον ἐλάμβανεν ἐκ τῆς περιουσίας ἴσον μέρος μὲ αὐτούς, ἀλλὰ καὶ περισσότερον, οὐχὶ βία, ἀλλ' ἰδίᾳ αὐτῶν προαιρέσει. 8. Δὲν δύναται ὁ ἀνὴρ νὰ πωλήσῃ ἢ νὰ προικίσῃ τὰ τέκνα του ἀπὸ τὰ τῆς γυναικὸς του πράγματα, ἀλλ' ἡ ἰδία γυνή . . .».

(Ἐπεταὶ ἀναγραφὴ ἐκτεταμένη ἐθίμων ἐπὶ ἄλλων θεμάτων, μὴ συμπεριλαμβανομένων εἰς τὰ ὁκτὼ «ζητήματα»).

835

1833. Ἀπάντησις, ἀπὸ 12 Μαΐου, Δημογεροντίας Ἰοῦ εἰς ἀνωτέρω ἐγκύκλιον, ἐν 49, σ. 129–131.

« . . . Α' . . . ἡ τοπικὴ μας συνήθεια θέλει, ὅταν τις ἀποθάνει ἀδιάθετος, τὰ θηλυκὰ του παιδιὰ, ὥς ἀσθενέστερα, νὰ λαμβάνωσι ἐκ τῆς περιουσίας του περισσότερον μερίδιον ἀπὸ τὰ ἀρσενικά. Ἡ συνήθεια αὕτη, ἂν καὶ ἐπικρατεῖ ἀπὸ χρόνων, δὲν φυλάττεται ὁμως γενικῶς ἀπὸ ὅλους τοὺς κατοίκους τῆς νῆσος ταύτης. Β'. Ἡ τοπικὴ μας συνήθεια ὑποχρεοῖ τοὺς γονεῖς ν' ἀφίνωσιν ὅλην σχεδὸν τὴν περιουσίαν των εἰς τὰ ἑαυτῶν τέκνα, ἐκτὸς τινὸς μέρους, πολλὰ μικροῦ καὶ πλείονος, τὸ ὅπῃ δύνανται νὰ διαθέσωσιν ὅπου καὶ ὅπως βούλονται. Ἡ συνήθεια αὕτη ἀπάρχει ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων μετὰ ὅλων τῶν κατοίκων. Γ'. Ἡ τοπικὴ μας συνήθεια διατάττει, ὅταν τις ἀποθάνῃ χωρὶς διαθήκης, νὰ τὸν κληρονομοῦν τὰ παιδιὰ του, ἂν ὁμως δὲν ἔχῃ τέκνα, καὶ τὸν κληρονομοῦν οἱ γονεῖς του· πλὴν οὗτοι δύνανται νὰ κληρονομήσωσι μόνον τὴν ἰδιοκτησίαν καὶ τὰ κτήματα ἐκεῖνα, ὅσα ἕκαστος αὐτῶν τῷ ἐπροίκισε, τουτέστιν ὁ μὲν πατὴρ τὰ πατρικά, ἡ δὲ μήτηρ τὰ μητρικά. Ἐὰν δὲν ἔχῃ γονεῖς, νὰ τὸν κληρονομοῦν οἱ ἀδελφοί, καὶ ὅχι οἱ πάπποι ἢ αἱ μάμμαι, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἀδελφῶν οἱ ἐπιζῶντες μόνον, οἱ δὲ ἀνεψιοί, ἤγουν τὰ παιδιὰ τῶν πρὸ αὐτοῦ ἀποθανόντων ἀδελφῶν, δὲν λαμβάνουν μερίδιον . . . (ἡ συνήθεια) τοῦ νὰ κληρονομοῦν τὸν ἀδελφὸν οἱ ἐπιζῶντες μόνον ἀδελφοί, ἐπεκράτει μὲν, ἔπαυσε δὲ μετὰ τὴν ἐλληνικὴν Ἐπανάστασιν. . . . Ε'. ἡ τοπικὴ μας συνήθεια θέλει, τὰ μὲν θηλυκὰ παιδιὰ νὰ κληρονομοῦν τὴν μητέρα, τὰ δὲ ἀρσενικά τὸν πατέρα. Ἀλλὰ καὶ αὕτη ἡ συνήθεια, ἂν καὶ ὑπάρχῃ ἀνέκαθεν, δὲν φυλάττεται ὁμως γενικῶς ἀπὸ ὅλους τοὺς κατοίκους. Σ'. Ἡ τοπικὴ μας συνήθεια δὲν δίδει τὸ δικαίωμα εἰς τὴν ὑπανδρευθεῖσαν καὶ προικισθεῖσαν γυναῖκα, νὰ καταβάλλῃ τὴν προῖκα της, μετὰ τὸν θάνατον τῶν γονέων της, εἰς τὴν κοινὴν συνεισφορὰν καὶ νὰ μοιράσῃ ἐξ ἴσου μὲ τὰ λοιπὰ ἀδέλφια της . . . Ἡ συνήθεια αὕτη ἐπεκράτει ἀνέκαθεν . . . Η'. Ἡ τοπικὴ μας συνήθεια διατάσσει, ὅταν τὸ ἀνδρόγυνον εἶναι σύμφωνον, δύναται νὰ πωλήσῃ τὴν προῖκα, ἀλλὰ χωρὶς τὴν συγκατάθεσιν αὐτῆς (τῆς γυναικὸς), ὁ ἀνὴρ δὲν δύναται νὰ πωλήσῃ οὔτε μέρος αὐτῆς τῆς προικὸς, ἐνῷ ἡ γυνή μόνη ἔχει τὸ δικαίωμα, ἂν ὅχι ὅλην, τοῦλάχιστον μέρος αὐτῆς νὰ πωλήσῃ. Ἡ συνήθεια αὕτη ἐπικρατεῖ ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων. « . . . Ὅταν εἰς τῶν συζύγων ἀποθάνῃ καὶ ἀφήσῃ παιδίον καὶ μετ' ὀλίγον ἀποθάνῃ καὶ αὐτό, ὁ ἐπιζῶν σύζυγος δὲν τὸ κληρονομεῖ, ἀλλ' οἱ συγγενεῖς τοῦ ἀποθανόντος συζύγου, τουτέστι λαμβάνουσι ὅλην τὴν περιουσίαν ἐκείνην τὴν ἀνήκουσαν εἰς τὸ ἀποβιώσαν μέρος. Ἡ συνήθεια αὕτη ἐπικρατεῖ ἔκπαλαι καὶ διατηρεῖται μέχρι τοῦδε.

Ὅταν εἰς τῶν δύο ἀδελφῶν, γεννημένων ἀπὸ ἕνα πατέρα καὶ δύο μητέρας καὶ ἐναλλάξ,

